

גיליון 339 • ערב שבת קדש פְּרִשְׁת תולדות • א' כסלו תשע"ט

ענין בפרשה

יעקב תקן ערבית

ויהי ערב ויהי בקר

אבא/אמא: כש־יעקב יוצא מפית אל לחרו נאמר עליו "ויפגע במקום (=התפלל לה)" וילן שם פי בא השמש", מכאן לומדים חז"ל שיעקב תקן את התפלת ערבית.

יש החושבים פי הערב הוא סוף היום, בו הכל מסתיים. אך התורה אומרת "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". היום החדש מתחיל כבר בערב שלפניו. כדי שהיום יהיה כמו שצריך - עד שיהיה בו הגלוי של (ה) 'אחד' - יש לעשות בערב את ההכנות המתאימות, בתפלת ערבית ובקריאת שמע שעל המטה.

שעת השבון

ילד/ילדה: לפני השנה הוא הזמן של סיום היום, 'חשבון נפש'. על האדם להתבונן בכל התנהגותו במהלך היום ולבחון האם היא היתה כמו שצריך: האם הוא התחיל את הבקר עם למוד תורה ותפלה? [כנאמר "ראשית ערסתכם חלה, תרימו תרומה" - שפשאדם קם מעריסתו (מטתו) עליו להקדיש את הזמן הראשון ביום לה', האם הוא הקפיד להתפלל שלוש תפלות במנין ובמתינות מתוך מחשבה על פרוש המלים, וקבע זמן במהלך היום ללמוד תורה? האם כל עסקיו ועסקיו במשך היום היו בישר, כצווי התורה, ובגמילות חסדים עם הזולת, או חלילה לא?

הרוחנו או הפסדנו?

אבא/אמא: כשאדם קובע עתים לתורה ולתפלה פראוי הוא משלים את תכלית פריאתו ובקריאת העולם, אך פשהוא נותן למחשבות על עסקיו להפריע ולהטריד אותו בעת התפלה הוא מפסיד פעמים, שכן גם את

דבר היה חושב לעצמו, ומה יהיה מקור? הרי גם מקור אפל באותן עברות. כלומר, אף על פי שהבנתי שאני טועה, לא באמת ראיתי אפשרות שהמצב ישתנה.
רק כשהגעתי לחצרו של אדמו"ר הזקן, סים אותו חסיד, הבנתי כי יש בתוך כל יהודי כוחות עצומים וביכולתי לקבל על עצמי שלא לחטא עוד. "חטאתי, אבל יותר לא אחטא!"

© creative print

לע"נ הרה"ח שמעון בן יעקב ז"ל
אמיתי
ת.נ.צ.ב.ה.
נדפס ע"י ולזכות
בנו יוסף יצחק שיחי' אמיתי

גיליון 339 תולדות

שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____

כיתה: _____ חתימת הורים: _____

הזה האחרונה - ואכן מגלות זו, והוא הולך יחד עם משיח לגאלה האמתית והשלמה!?

כאשר יתבונן בכך אליבא דאמת - יפעל דבר זה גופא אצלו הרהור חשובה, שעל ידי זה הוא נהפך מיד לצדיק גמור, וכאשר 'ישאל עושי תשובה' אזי 'מיד הן נגאלין' ומביאים מיד תשובה והצלה לכל העולם כלו".

(מעובד ע"פ מאמר ד"ה נעשה נא תרצ"א, ספר המאמרים - הרי"צ - ליקוט ח"ב עמ' שיב, שיחת ש"פ משפטים תשמ"ז, ועוד)

מה התחדש בקריאת שמע אצל ה'מתנגד' שהפך לחסיד?

בתאור חי של אחד מחסידי אדמו"ר הזקן, הוא מתאר מה 'עבר לו בראש' בעת קריאת שמע שעל המטה לפני שהתקרב לחסידות, ומה השתנה לאחר מכן.

בתחלה, כאשר היה קורא מדי לילה את קריאת שמע שעל המטה בה אנו נדרשים לעשות 'חשבון נפש' של מעשינו ביום שחלף, היכן טעינו ובמה נוכל להשתפר מחר, היה מגיע לקטע בו אומרים ודיי "אשמנו, בגדנו וכו'", והיה אומר לעצמו שהוא לא באמת אשם או בגד, אלא הפונה היא על משהו אחר. הוא אשם, הוא בגד וכן הלאה...

אך יום אחד נפל לו האסימון והוא חשב לעצמו שלא יתכן שזו האמת. לא יכול להיות שבסדור כתוב "אשמנו" והפונה על משהו אחר, לכן יצא לחפש תשובה. לבסוף הוא הגיע למקום בו לומדים חסידות ושמע פי הבעל שם טוב אומר שהזולת הוא כמו ראי. מה שאנו רואים באחרים, זה בעצם מה שיש בנו. כשרואים משהו לא טוב אצל אחרים, סימן שזה נמצא אצלנו.

כשאותו יהודי שמע זאת הוא הבין שפשהוא ראה את כלם כאשמים, בעצם הוא היה האשם.

אבל גם אחר כך כשהגיע ל'דווי' בלילה לפני השנה, מדי פעם היה חושב לעצמו, "מה כבר עשיתי"? הרי לא מדבר בעברות חמורות, לא רצחתי ולא גנבתי, אולי נכשלתי רק בדברים קטנים ולעיתים רחוקות, ולכן כשהיה אומר אשמנו בגדנו, היה חושב "לא אשמתי ולא בגדתי"...

כעבר זמן נפל לו עוד אסימון ושוב הוא הגיע למסקנה שזאת לא יכולה להיות האמת. ואז הוא למד כי כל עברה שעושים, קטנה או גדולה, מפרידה אותנו מבורא עולם, ומעבירה את החיות האלקית לידי ה'קלפות', ולכן צריך להתחרט על העברות הקטנות כמו שמתחרטים על הגדולות.

הוא התחיל לעשות זאת והיה אומר את הודוי "אשמנו, בגדנו וכו'" מכל הלב ובכונה אמיתית על הדברים הקטנים כמו על הגדולים. אך בסופו של

התכלית הרוחנית שלו הוא לא מקיים, וגם בגשמיות הוא לא מרויח (ולפעמים אף מפסיד) יותר מאותו אחד שעושה הפסקה והבדלה בין שעת העסק בפרנסתו ובין הזמן אותו הוא מקדיש רק לתורה ולתפלה. הוא גם היה מטרד וגם לא הרויח מאומה.

מארגן וועט זיין גאר אנדערש

ילד/ילדה: כשהוא מתבונן בכל זה, הוא מחליט שיום המחר שלו יראה לגמרי אחרת. הרבה יותר טוב. מתוך הרגשה זו הוא הולך לישון וקם בבוקר מתוך שבח והודאה לה' בתפלת שחרית וכל היום שלו ממשוּך כראוי. וכפי שלמדנו בשבוע שעבר שתחלת העבודה היא להאיר את החשך (ערכית), ואחר כך האדם ממשיך ומאיר (שחרית) עד שמגיע לתכלית האור (מנחה).

אם כן, היום כלו משפיע מהערב שלפניו ולכן אומרת התורה "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד".

היריד בעצומו

אבא/אמא: את חשבון הנפש שעל האדם לערוך בסופו של יום, דמו רבותינו נשיאנו לחשבון היומי שעל הסוחר לערוך בעסקיו, וכך מובא ב'היום יום' שנקרא השבוע ב' כסלו, בשם הרבי הרש"ב:

'קריאת שמע שעל המטה' היא בדגמת ה'ודוי' שאומרים לפי צאת הנשמה

נקודה משיחה

מדוע החסיד לא התפעל מהבית הגדול?

ילד/ילדה: בהתעודות לרגל שבת חתן ('אופרוף') שנערכה תקופה קצרה אחר הסתלקות הרבי הרי"צ, דבר הרבי על כך שבית יהודי צריך להיות מלא בקדושה, ועבודת התפלה צריכה להשפיע על כל היום שלו. "בקשר לזה ישנו ספור שספר הרבי (הרי"צ) אודות החלוק שפין מתנגד לחסיד:

היו שני אחים, אחד חסיד שהיה עני והיו לו בנות, והשני מתנגד, שהיה עשיר והיו לו בנים. כשבנותיו של החסיד הגיעו לפרקן, החליט לפנות לאחיו המתנגד לבקש עזרתו להשיא את בנותיו.

אבא/אמא: כשנפגשו האחים, הולך המתנגד את החסיד והראה לו את ביתו המרווח והגדול בעל חדרים רבים, באמרו, חדר זה הוא חדר

מהגוף. אלא שאז, הנשמה עוזבת לחלוטין את ה'יריד',

את ה'מסחר' הרוחני שהיא עושה בעולם הזה הגשמי על ידי קיום התורה ומצוות, כדברי חז"ל "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם" - היום, הפונה לעולם הזה הגשמי, שבו דוקא היא ההזדמנות לעשות את המצוות. לעמת זאת, בקריאת שמע שעל המטה בכל לילה, אנו עדין נמצאים בעצומו של היריד ויכולים לפעול את מה שצריך, ולכן עלינו לעשות בזמן זה 'חשבון נפש' ולחשב מה אנו יכולים לעשות מחר טוב יותר במסגרת ה'יריד'.

מאזן גשמי מול מאזן רוחני

ילד/ילדה: מספר הרבי הרי"צ: מעשה היה בסוחר חסידי ושמו ר' יעקב בן ר' יוסף משקלוב. באחד הימים הוא ישב לסדר את חשבונותיו ולמרבה הצער הסכום הפללי היה עגום מאוד. התברר לו, למגנת לבו, כי לא זו בלבד שהעסק לא הניב רווחים ולא זו בלבד שכספו שלו ירד לטמיון, אלא שגם כספם של אחרים שהיה משקע בעסק אבד אף הוא.

בתוך כך נזדמן לעיר שקלוב רבנו הגאון. נכנס ר' יעקב לרבי ל'יחידות' ומתוך ככי השיח את מר לבו ובמיוחד הביע את כאבו כשדמעותיו זולגות על לחייו על כך שגם כספם של אחרים אבד תחת ידיו.

בתגובה ערו עמו הרבי חשבון חדש, לא של העסק והמסחר שלו אלא חשבון מפרט של מצבו הרוחני, מה שקרוי 'חשבון נפש'.

המיחד, בחדר זה אני ישן, בחדר זה אני אוכל, ובחדר זה אני מקבל אורחים, וכן הלאה.

ואחר כך שאל המתנגד את אחיו החסיד: נו, מה דעתך על ביתי? ענה לו החסיד: מתפעל הנני מכך שביכלתך לחיות ב'פזור הנפש', חדר מיחד לכל דבר, בחדר זה הנך ישן, בחדר זה הנך אוכל, ובחדר זה הנך לומד תורה ומקיים מצוות.

לי - אומר החסיד - יש רק שני חדרים, ואינני מסגל לחלק מקומות מיחדים לשנה, לאכילה ולקיום התורה והמצוות...

ילד/ילדה: (ההוראה מהספור היא): בית יהודי אינו מתחלק לחלקים שונים, חלק מיחד לענייני קדושה, והשאר לענייני חלין; התורה צריכה לחדר וחודרת בכל הבית שלו.

ודגמתו בעבודה הפרטית בכל יום - שעבודת התפלה צריכה לחדר ולפעל בכל היום שלו.

אבא/אמא: לפעמים מתברר יהודי בלבבו שבשעת התפלה - לכל הפחות - יהיו אצלו רק מחשבות של קדושה, אבל, לאחר התפלה, בשעת העסק, לא אכפת לו כל כך. אבל, האמת היא - כפי שדורשת

כפי שיש לשער, הסכום של חשבון הנפש של ר' יעקב שנערוך על ידי אדמו"ר הגאון לא היה כל כך זורח ומאיר... עכשו מידענו הסוחר פרץ בככי בפעם השניה באותה 'יחידות', אבל מסכות אחרות לחלוטין מאשר בפעם הראשונה. גם הככי עצמו היה יותר כבד.

התקון

אבא/אמא: בשלב זה, אדמו"ר הגאון פטר אותו לדרכו ואמר לו "לך לשלום". אך כשר' יעקב פנה ללכת, חזר אדמו"ר הגאון, קרא לו ואמר לו: הלא תבין, באשר לככי ההוא, כלומר הככי הראשון, על המצב הפספי החמור, הרי היית בוכה ונשאך עם הככי [כי מה תועלת יש בככי?]. ואלו באשר לככי האחרון, תבכה ולבסוף תחדל [שהרי סוף סוף תיטיב את מעשיך והמאזן ישתפר] ובכן במילא גם הבעיה שבגינה היה הככי הראשון תבוא על פתרונה.

ואכן, כך היה. החסיד התייחס ברצינות למצב נפשו, תקן את הדרוש תקון ברוחניות, וגם במצבו הפלפלי זכה לראות ישועה בחסדי ה'.

הלכה: חשבון נפש על הגאולה

"ישב כל אחד ואחד עם עצמו, ויתבונן אליבא דנפשיה (=לפי כמה שמשער בנפשו), יערוך 'חשבון צדק' מתי היתה הפעם האחרונה שחשב באמת שהקדוש ברוך הוא נוטל אותו - אכן אותו עצמו - ומוציאנו מן הגלות

תורת החסידות - שעבודת התפלה צריכה לחדר ולפעל בכל היום שלו. [מספר על (רבי יוסף יצחק) בנו של ה'צמח צדק', שעל שמו נקרא הרבי (הרי"צ), שהיה נוהג לילך לבית הכנסת לשמע ברכו וקדושה וחזרת הש"ץ, ואחר כך היה מתפלל ביחידות. וכששאלו אותו בנוגע לתפלה בצבור, השיב, שמשתדל לקבץ ולאסוף את עשר כוחות נפשו ולהתפלל 'בצבור'].

ילד/ילדה: והנתינת כוח לזה - שהתורה חודרת בכל הבית שלו, והתפלה חודרת בכל ענייני היום - ממשיך הרבי על ידי תורת החסידות, שנמשלה למים שעל ידם נעשה הלוח המזון באפן שמגיע וחודר בכל חלקי הגוף.

הלכה:

כשאנו לומדים חסידות (פרק תנאי, שיחה או מכתב של הרבי), זה נותן לנו כוח שכל היום יראה כמו שצריך, כמו בזמן בו אנו מתפללים.

(מעובד ע"פ שיחת ש"פ תרומה תש"י)